

Zer egin diogu Marxi horrelako krisia pairatzeko?

Xabi Anza / Oiartzun / 2013.eko otsailak 27

FILMA: LA DOCTRINA DEL SHOCK (Winterbottom)
7:30minututik 20 minutura (Chile, Milton Friedman, Chicago Boys)
28:29 minututik 36:26 minutura (Reagan eta Ratcher)

Abiapuntua

- Interbentzioaren izaera
  - Objektiboa
  - Alderdikoia
- Abiapuntua
  - Krisiak helburu bat dauka
  - Neoliberalismoa, doktrina legitimitzailea (dena natural bezala agertarazten duena)
  - Den-denon ongizatea posiblea denean

II. Mundu gerraren ondoren...

- Hondamendia ▶ negozio aukera ikaragarria
- Langile mugimendu indartsua
- Erreferentzia sozialista erreala
- Demokrazia liberala ▶ aukera/arriskua kapitalarentzat

KAPITALISMOAREN IRTENBIDEA

- Kapitalismoa ahalbidetu, goxatuz
- Negozia bermatu, mugatuz

(PIGS? ala... DICS?)

Ongizate estatuta deiturikoa

- Zerbitzu publikoak dohainekoak eta unibertsalak
  - Hezkuntza
  - Osasuna
- Babes soziala
  - Prestazio sistemak
  - Gainerako zerbitzu sozialak
- Lan munduaren babesa
  - Norbanakoaren lan legeria
  - Negoziatio kolektiboa
- Ekonomiaren sektore estrategikoak, publikoak

EUROPA SOZIALA
ITUN KEYNESIANOA
ESTATU SOZIALA

Baina nola finantziatzen da hau?

Soldatak handituz...

... enpresen etekinak zergapetuz eta mugatuz

Emitza

- Inoiz ezagutu den ongizate maila handiena
  - Langileriaren osasun orokorra, elikadura, atsedenaldirak, etxebizitza eta langile auzoen saneamenduak, kontingentzien aurrean seguridatea...
  - Hezkuntza maila... erreprodukzio patuari ihes?
  - Bakea Europan
  - Krisiaaldiak bukatu ote dira?
- Kontradikzio ikaragarriak ere
  - Emakumeak
  - Ekologia
  - Neocolonialismoa (*shock* politiken laborategiak)

Zer eman, zer jaso...

	Eman	Jaso
Politika	Babesa herriari Infrastrukturak kapitalari	Egonkortasuna Zilegitasuna
Patronalek	Zerga oso handiak Errespetua langileei	Bake soziala Produktibitatea
Sindikatuak	Bake soziala Kapitalismoaren onarpena	Babes soziala Enplegu osoa Hazkunde ikaragarria

Paradigma praktiko zein ideolojiko berria:
itun soziala, kontzertazio soziala

Paradigma berriaren baloreak

- Kolektiboa
- Publikoa
- Eskaera
- Fiskalitatea
- Emplegu osoa
- Gizarte kohesioa
- Sektore publiko indartsua
- Planificazioa
- Nazionalizazioa
- Lan erregulazioa
- Langile klasea
- Ongizate estatua
- ...

Konpromisoa, talka ala biak?

- Ongizate estatua konpromiso bat da...
- ... baina ez zen borondate onetik abiatu... talka batetik baizik

“Errespetua gordetu zuten / beldur ziraden artean”

Krisia (60-70)

- Aurrekariak
  - Etekin tasa eta expektatibak behera
  - Inbertsioak behera
  - Merkatuen saturazioa eta gainprodukzioa
  - Lehengaien prezioak gora (petrolio...)
- Oldarraldi liberala tajutzen
  - Chicago Boys: 25 ekonomilari txiletar Milton Friedmanekin (Friedrich Hayek-en ikaslea)
  - Thatcher eta Reagan-en aitzindariak
- Oldarraldiaren Xedea
  - Kapitalaren etekinak handitu (soldatak murriztuz)
  - Langile-klasearen boterea (sindikala zein politikoa) ahuldu
  - Iraultza balore kongruentez barnizatuz (Marx)

1980-2007...

Neure, neureen eta inaktiboan
gaurko eta biharko babes

PRESTAZIOAK GUTXITU

Guztion probetxurako
diren zerbitzuen bermea

ZERBITZU PUB. MURRIZTU

Neure eta neureen
gaurko mantenua

LAN ETA NK ERREFORMAK

Gutxiengo baten ondasuna...
helmuga ezezaguna

HELMUGA ESPEKULATZAILEAK

GIZARTE SEGURANTZARI
KOTIZAZIOAK

ZERGAK (PFGZ)

SOLDATA GARBIA

ETEKINAK

SOLDATAK

... enpresen etekinak handituz eta zergak gutxituz

Oldarraldi liberalaren paradigma...

- **Desberdintasuna** zera da
  - **Zuzena:** aukera profitatzen duena eta saiatzen dena, arrakasta dauka
  - **Onuragarria:** lehiakortasuna areagotzen du
  - **Ekidinezina:** beti egongo dira gixajoak, pobreak...
- **Merkatua askatasuna** da
  - The Road to Serfdom: kolektibismoa totalitarismoa da
  - Gizartea merkatuak erregulatu behar du (ez zuzenbideak, politikak)
  - Arazoak hobeto ebazten ditu borondateak baino
- **Estatua** (babes soziala eta zerbitzuak) **txikitu** beharra dago
  - Babes politikak parasitoak sortzen ditu
  - Etekina ematen duena pribatua behar du izan

Paradigma berriaren baloreak

- Kolektiboa
- Publikoa
- Eskaera
- Fiskalitatea
- Emplegu osoa
- Gizarte kohesioa
- Sektore publiko indartsua
- Planificazioa
- Nazionalizazioa
- Lan erregulazioa
- Langile klasea
- Ongizate estatua
- ...

- Indibidualismoa
- Pribatua
- Eskaintza
- Monetarismoa
- Prezioak
- Lehiarkotasuna
- Estatua murriztu
- Merkatua
- Pribatizazioa
- Desarauditzea
- Enpresaria, ekintzaile
- Darwinismoa
- ...

Zer eman, zer jaso...

	Eman	Jaso
Politika sistemikoa	Lan legeria erreformatu Babes soziala murriztu Kapitalaren fiskalitatea leundu	Iritzi publikatuaren (kapitalarenak) zertifikazioa Ospe-galtzea txalotu
Botere ekonomikoak	Sobreak alderdiei	Berealdiko etekinak Zilegitasuna
Sindikalismo sistemikoa	Bake soziala!! Kapitalismoaren onarpena!!	Akonpainamendua Afiliazio galtzea Ospe-galtze beldurgarria

Paradigma praktiko zein ideolojiko berria:
itun soziala, modernizazioa!!!

Soldaten pisua (BPGaren %)

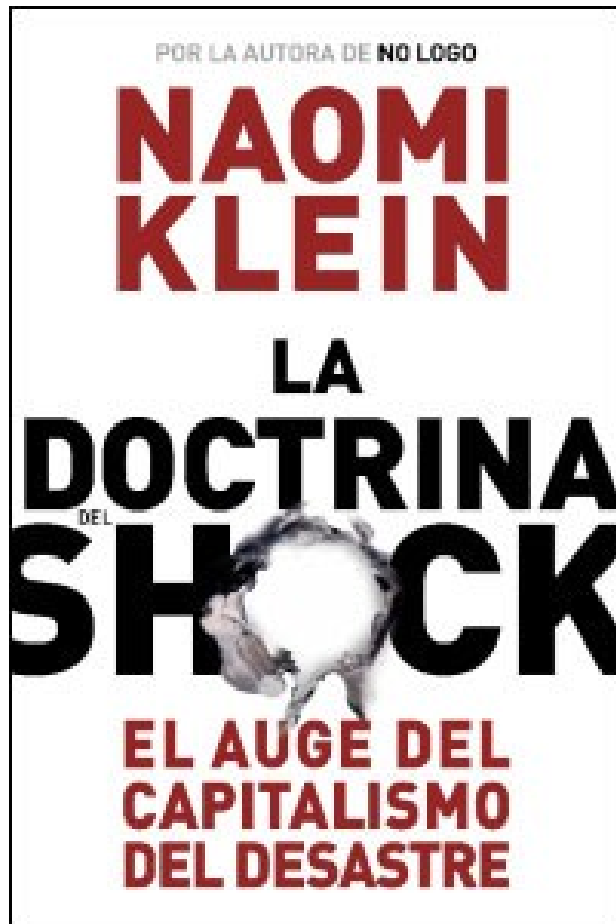
En %	MÁXIMA	Año	MÍNIMA	Año
Bélgica	66,9	1981	55,2	1961
Dinamarca	62,9	1975	56,3	2005
Alemania	66,1	1974	55,9	2006
Grecia	91,9	1960	57,0	2003
España	67,9	1976	54,5	2006
Francia	66,9	1981	56,7	1998
Irlanda	71,2	1975	47,1	2002
Italia	69,7	1975	53,3	2000
Luxemburgo	62,2	1977	46,4	1969
Holanda	70,4	1975	56,7	2006
Austria	72,9	1978	55,8	2006
Portugal	87,9	1975	59,6	1969
Finlandia	70,3	1966	53,7	2000
Suecia	69,3	1977	55,4	1995
Reino Unido	72,2	1975	61,8	1997
UE-15	69,9	1975	57,8	2006

Oraingo krisia

- Ibilbidea
  - Bankaren zorpetze ikaragarria
  - Zor publikoaz estali (zorra emitituz)
  - Gastu soziala murriztu pagatzeko
  - Zerga estruktura aldatu
- Hori egin ahal izateko demokraziari kolpea
  - Gardentasun eza
  - Eztabaida eza
  - Gauekotasun
  - Hedabideen kontrola
  - Botere kontzentrazioa
  - Kontrabotereen kontrola

Shock politikak

TESIA

Kapitalismoak
krisiak eta hondamendiak
(naturalak, ekonomikoak,
politikoak...)
profitatzen ditu

egoera normal batean
ezartzeko zailak izango ziren
shock politikak inposatzeko

Horretarako
zera profitatzen du,
shock egoerak sortzen duen
desorientazio eta nahastea,
pertsonala zein soziala,
hau da, manipuleagoak eta
bulnerableagoak garen
momentuaz baliatzen da

2007-2009 // Hay que...

- refundar el sistema
- terminar con la desregulación de los mercados
- controlar la proliferación de un capitalismo financiero basado en la especulación con activos ficticios
- imponer tasas a las transacciones financieras y a los beneficios especulativos
- acabar con los paraísos fiscales
- poner coto a la codicia de los administradores y evitar que persigan su propio beneficio como único criterio de gestión
- recuperar la intervención pública en la economía
- imponer códigos de conducta ética a los agentes económicos

Zeinek esanak dira?

2010-2013

- Gogoratzen ez bagara ere...
- Fetxa horietan, 2007-2009 urteetan
iñori ez zitzaion okurritu ere egiten esatea
honako hauek zirenik
krisiaren jatorria ez eta irtenbidea:
  - Lan baldintzak
  - Hitzarmen kolektiboak
  - Babes soziala
  - Zerbitzu Publikoak
  - ...
- Hau da, pobreziak zein langabeziak sortzen ari den
shock egoeraz baliatu eta baliatzen ari dira
atal guzti horien aurkako oldarraldi beldurgarri bat abiatzeko

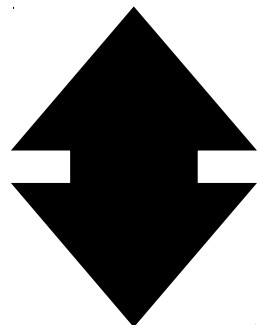
Konpromiso ala talka garaia?

SHOCK KAPITALISMOA

Jabetza pribatua gutxiengo baten esku muturreraino

Demokraziaren kalitatearen galera ikaragarria

Gizarte “irekia”... pobretua

ZER SOZIALISMO?

Hipotesi bat

- Posible al da, lehan aipaturiko 3 kontradikzioak eta 4. bat gaindituko duen hipotesi sozialista bat?
  - Ez patriarkala
  - Ama lurraren neurrikoa
  - Ez koloniala
  - Partidu baten hegemonia huts baten ordez, hegemonia kultural zein sozial eta politikoan oinarri hartzen duelarik

Zer egin behar diogu Marx-i (eta Lenini) atzoko sozialismoa biharkotze aldera...

- Jabetza pribatuaren abolizioaz...
edozein pertsona, herri edota ondasun naturala
zapaltzeko erabil daitekeen tresna orok
jabetza komunitario (-publiko-demokratiko-herrikoia...)
behar luke izan
- Proletalgoaren diktaduraz...
“lehenago ikusia dugu langile-iraultzaren lehen pausoa proletalgoa
klase menderatzaile izatera igotzea dela, hau da, demokraziaren
konkista”. **Zeinek esana da?**
- Alderdiaren abanguardiaz...
“...ren iritziz sindikatu abertzaleek bilgune funtsezkoa osatzen dute
indarrak metatzeko, burujabetza eta justizia soziala lortzeko bidean
mugarriak ezartzeko, eta hala, indar abertzaleok eskutik, ziklo berri
bati ekiteko. Besteak gutxietsi gabe, uste dugu esparru sindikalean
gorpuzten dela modurik irmoenean borondate hori” **Zeinek esana
da?**

Eztabaidarako